דבר העורך

אני שמח לבשר על יציאתו לאור של גיליון מספר **27** של כתב העת **הומור מקוון: כתב עת מדעי לחקר ההומור** בחסות האגודה הישראלית לחקר ההומור. כתב העת יוצא לאור זו השנה החמש עשרה, נמצא ברשימת כתבי העת המוכרים של המל״ג, ומופץ ברחבי העולם על -ידי חברת Ebsco הבינלאומית. גיליונות כתב העת נמצאים במאגרי מידע אקדמיים וכן בספריות אקדמיות בארץ ובעולם, בתוכם Princeton University Library ו Hebrew Union College Library ועוד. כתב העת **הומור מקוון** הינו כתב העת העברי המדעי הראשון והיחיד בעולם בחקר ההומור ובזה אנחנו גאים. כתב העת משמש חוקרים, סטודנטים ושוחרי ידע ומאמריו מצוטטים במחקרים מדעיים המתפרסמים בארץ ובעולם בעברית ובלועזית.

הגיליון הנוכחי כולל את החוקרים והמאמרים הבאים: **ד״ר ברק-ברנדס סיגל, זקצר דרור, ומורזוב ניקול,** במאמרן שהינו ראשון מסוגו, ״POV״: **שכל הזמן קוראים לכן חטלשיות״. הומור, זהות, וצמיחה פוסט-טראומטית. מאפייני הסרטונים של בני נוער פדויי שבי חמאס ברשת הטיקטוק**, עוסקות באירועי ה – 7 באוקטובר, מצאו שבני נוער שחזרו מהשבי שיתפו את חוויותיהם באופן ישיר ואישי. בנוסף לביטויי כאב וקושי נמצא בסרטונים דפוס של צמיחה פוסט־טראומטית, המתבטא בנחישות לשמר תקווה, בבניית זהות מחודשת כשורדים ובהתנגדות להגדרה משותפת שלהם כ׳קורבן׳. במאמרם של **פרופ׳ אריה סובר ופרופ׳ שולמית קרייטלר**, **הבסיס הנוירו קוגניטיבי של תפיסת הומור: סקירה אינטגרטיבית** הם צמיגים תמונה אינטגרטיבית של הידע העדכני בתחום, תוך מיפוי מודלים תאורטיים מרכזיים, רשתות מוחיות מעורבות ודינמיקה זמנית של עיבוד הומור, תוך בחינת תרומת מערכת התגמול, תפקידה של קוגניציה חברתית והשפעת הבדלים בין-אישיים. מן הסקירה עולה כי הומור אינו נשען על מנגנון מוחי ייעודי אחד, אלא על אינטראקציה דינמית בין רשתות המעורבות בעיבוד סמנטי, בקרה קוגניטיבית, ייחוס מצבים מנטליים ותגמול רגשי. לצד קונצנזוס מתהווה זה, נדונות מחלוקות תאורטיות ומתודולוגיות ומוצעים כיווני מחקר עתידיים המבוססים על גישות רב־מודאליות וניתוח רשתות דינמיות. **ד״ר מסעוד חמדאן** במאמרו **הומור מכוון: מסכותיה של האמת המדוכאת** הוא דן במסכה כאביזר חיוני הן למטרות פולחניות והן למטרות אומנותיות. אולם הוא לא מסתפק ב מבט המקובל במחקר על תפקיד המסכה אלא רואה בה גם אביזר פוליטי ומדמה אותה בין היתר ל״מסיכת הקורונה״, במובן של ריחוק חברתי והגבלת חופש הדיבור. הוא מתייחס במאמרו למה שהוא מכנה ״מסיכת השיגעון״ בתרבות הערבית. זו איננה מסיכה חומרית שסותמת את האף ואת הפה על מנת להינצל מווירוס מסתורי, אלא דמות מסכתית שרק דרכה ניתן לבטא את האסור ולמחות כנגד ״ווירוסים״ פוליטיים וממסדיים באווירה פמיליארית, הומוריסטית, קרנבלית, שמקרבת בין אנשים. מאמרו של **ד״ר משה רוזנברג, הפרודיה כסוגה ייחודית בראשית עיתונות היידיש היומית במזרח אירופה -1919 1903,** עוסק בחקר מדורי ההומור של שלושת עיתוני היידיש היומיים שהיו הנפוצים ביותר במזרח אירופה באותה העת: העיתון **דער פרײַנד** (״הידיד״), העיתון **הײַנט** (״היום״) והעיתון **דער מאָמענט** (״הרגע״) נמצא שימוש נרחב בסוגת הפרודיה. באמצעות סוגה זו יכלו כותבי ההומור למתוח ביקורת על תופעות חברתיות, פוליטיות פנים-קהילתיות, על מאורעות ארציים ועולמיים, וגם על ההתנהלות המגבילה והמפלה של השלטונות ברוסיה ובפולין בשנים שמחקר זה עוסק בהן ואף ללעוג להם. את הגיליון סוגר מאמר סקירה של **פרופ׳ אריה סובר** על ספרם של **פרופ׳ אהובה בלקין וד״ר עמרי**

סמית ״מתכונים מושלמים לאלתור קומדיות: סצנרי להצגות קומדיה דל-ארטה מאת פלמיניו סקאלה״ מאת אהובה בלקין ועמרי סמית (הוצאת מאגנס, 2025).

תודות לכותבי המאמרים ,לשופטים האנונימיים, לעורכי המשנה של כתב העת ולכל מי שלקחו חלק בהפקת הגיליון, ובמיוחד למיכל אביגדור עורכת הגיליון ומנהלת האתר של כתב העת. לקוראות ולקוראים אני מאחל קריאה מהנה ומרחיבת דעת.

אריה סובר